

Les 1: Kom je ook?

Je leest persoonlijke uitnodigingen en uitnodigingen van **instanties** en beoordeelt ze **kritisch**.

de instantie

overheidsorgaan

in hoogste instantie: bij het hoogste gezag

kritisch

onderzoekend, het goede en het slechte nagaan

i.v.m.

in verband met

Hoe schrijf ik een goede uitnodiging?

Voor een uitnodiging hoef je geen Annie M.G. Schmidt of Roald Dahl te zijn. Toch is het niet zo eenvoudig om een goede uitnodiging te maken.

Je moet werkelijk aan alles denken. Stel jezelf daarom maar eens deze vragen:

- **Wie** ben ik?
Maak een uitnodiging die bij je past!
- **Waarover** gaat het?
Verjaardagsfeest? Verrassingsfeest? Begrafenis? ...
- **Wat** schrijf ik?
Alle info moet erin! Zorg ook dat je gasten zin krijgen om te komen.
- **Aan wie** schrijf ik?
Je schrijft anders voor een vriend dan voor een onbekende.
- **Hoe** maak ik mijn uitnodiging?
Ernstig? Leuk? Verrassend? ...
- **Welke middelen** gebruik ik? En **welke weg**?
Welk papier gebruik ik? Handgeschreven of met de computer? Foto erbij? ...
- Houd rekening met de **omstandigheden**.
Past de uitnodiging bij je leeftijd? Bij het seizoen? Bij ...?
- Wat zou de **reactie** zijn?
Toon je uitnodiging al eens aan een vriend. Reageert hij zoals je hoopte?

Kijk zeker goed na:

- Is de informatie correct, duidelijk en volledig?
- Staan er geen taal- of tikfouten in?
- Is de uitnodiging mooi geschreven en heeft ze een verzorgde lay-out?

1 Lees de uitnodigingen en los de vragen op.

Wie is de zender van de uitnodiging?

Wie is de ontvanger?

Wat is de boodschap? Waarover gaat het?

Wat zijn de middelen? Op welke manier is de uitnodiging verstuurd?

Is de uitnodiging volledig? Krijg je een antwoord op de vragen:

- waar? _____

- wanneer? _____

- waarom? _____

- wie (nodigt uit)? _____

Is de boodschap duidelijk? ☐ ja ☐ nee

Indien nee, waarom niet? _____

Is de uitnodiging aantrekkelijk? ☐ ja ☐ nee

Indien ja, waarom? _____

Indien nee, waarom niet? _____

Vind je dit een goede uitnodiging? ☐ ja ☐ nee

Indien nee, waarom niet? _____

Jong Zijn in geloof

wij nodigen jullie uit om op 15 april om 9 uur met ons mee te vieren in de kerk van Korbeek-Dijle!

Tot dan!
Iedereen welkom!

De vormelingen:
Els, Julie, Karen,
Evelien, Dorien, Sam

Wie is de zender van de uitnodiging?

Wie is de ontvanger?

Wat is de boodschap? Waarover gaat het?

Wat zijn de middelen? Op welke manier is de uitnodiging verstuurd, denk je?

Is de uitnodiging volledig? Krijg je een antwoord op de vragen:

- waar?

- wanneer?

- waarom?

- wie (nodigt uit)?

Is de boodschap duidelijk? ☐ ja ☐ nee

Indien nee, waarom niet?

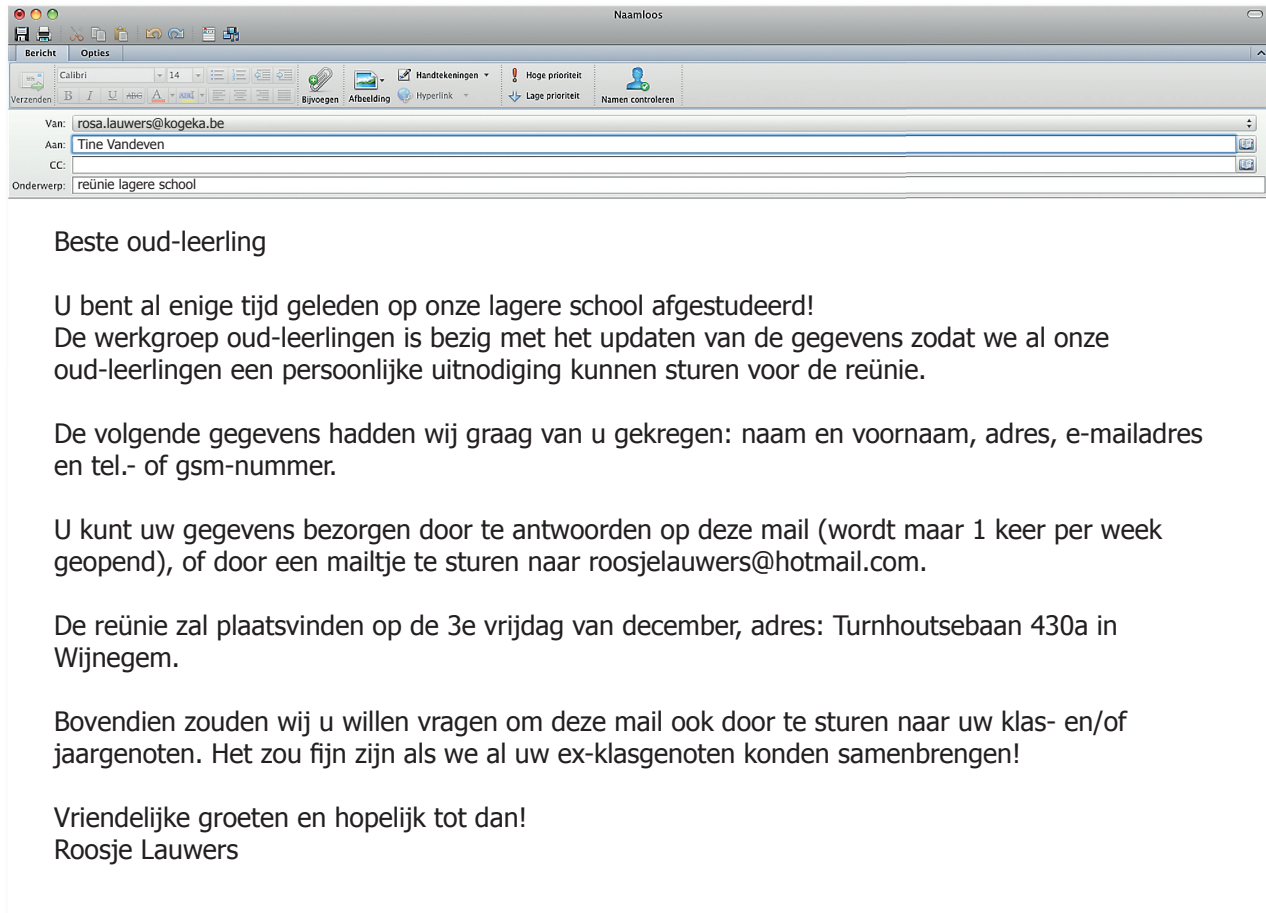
Is de uitnodiging aantrekkelijk? ☐ ja ☐ nee

Indien ja, waarom?

Indien nee, waarom niet?

Vind je dit een goede uitnodiging? ☐ ja ☐ nee

Indien nee, waarom niet?

Wie is de zender van de uitnodiging?

Wie is de ontvanger?

Wat is de boodschap? Waarover gaat het?

Wat zijn de middelen? Op welke manier is de uitnodiging verstuurd?

Is de uitnodiging volledig? Krijg je een antwoord op de vragen:

- waar? _____
- wanneer? _____
- waarom? _____
- wie (nodigt uit)? _____

Is de boodschap duidelijk? ☐ ja ☐ nee

Indien nee, waarom niet? _____

Is de uitnodiging aantrekkelijk? ☐ ja ☐ nee

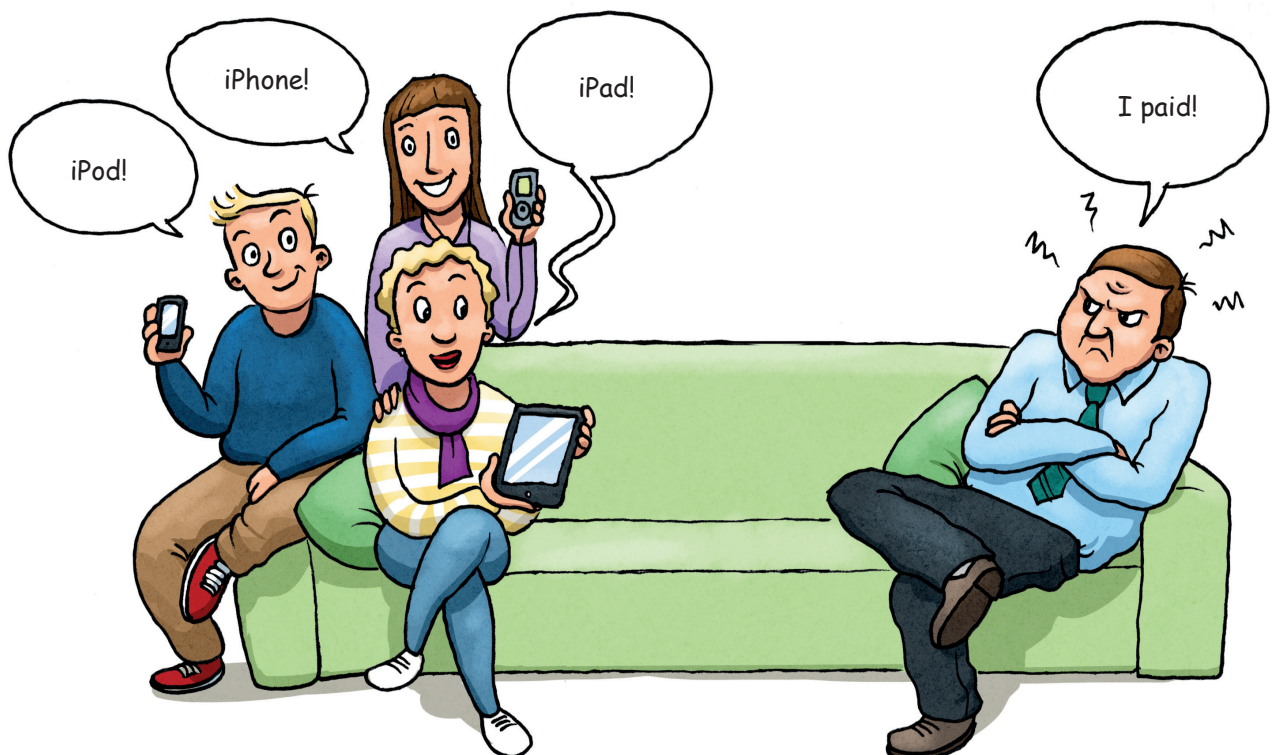
Indien ja, waarom? _____

Indien nee, waarom niet? _____

Vind je dit een goede uitnodiging? ☐ ja ☐ nee

Indien nee, waarom niet? _____

▲ Ken je nog een ander communicatiemiddel dan de middelen die voor de uitnodigingen hierboven gebruikt werden? Teken het bij op de tekening.

Les 2: Helpdesk

Je leert een telefoongesprek voeren. Je houdt daarbij rekening met verschillende gespreksregels.

Hoe voer ik een telefoongesprek?

- Zeg op een vriendelijke manier wie je bent.
- Vraag of je niet stoort.
- Vertel waarom je belt.
- Spreek duidelijk.
- Wees hoffelijk: met respect voor de andere.
- Denk aan wat je wilde zeggen of weten.
- Schrijf op wat je niet mag vergeten.
- Bedank de ander.

1 Bedenk een telefoongesprek bij de situatie en schrijf het samen met je klasgenoot uit. Noteer eerst de titel die op je kaartje staat. Zorg ervoor dat jullie allebei evenveel zeggen. Je blijft steeds vriendelijk en beleefd. Roepen of schelden is uit den boze.

Situatie

Titel: _____

rol 1

rol 2

rol 1

rol 2

rol 1

rol 2

rol 1

rol 2

rol 1

rol 2

rol 1

rol 2

- 2** Beluister twee andere telefoongesprekken en beoordeel ze. Worden alle gespreksregels nageleefd? Zet een kruisje in de juiste kolom. Vertel na het invullen van de fiche aan je groepsleden wat je genoteerd hebt.

Ik beoordeel situatie ☐.

	+	+/-	-
Zeg op een vriendelijke manier wie je bent.			
Vraag of je niet stoort.			
Vertel waarom je belt.			
Spreek duidelijk.			
Wees hoffelijk: heb respect voor de andere.			
Denk aan wat je wilde zeggen of weten.			
Schrijf op wat je niet mag vergeten.			
Bedank de ander.			

Ik beoordeel situatie ☐.

	+	+/-	-
Zeg op een vriendelijke manier wie je bent.			
Vraag of je niet stoort.			
Vertel waarom je belt.			
Spreek duidelijk.			
Wees hoffelijk: heb respect voor de andere.			
Denk aan wat je wilde zeggen of weten.			
Schrijf op wat je niet mag vergeten.			
Bedank de ander.			

Les 3: Liefste meter

└ Je schrijft een nieuwjaarsbrief en houdt daarbij rekening met de verschillende delen.

VOOR

Brainstorm en vul het schema aan met sleutelwoorden. Schrijf nog geen zinnen.

1 **Aanspreking:** aan wie schrijf ik?

2 **Inleiding:** waarom schrijf ik deze brief?

3 **Midden:**

a Ik bedank mijn ouders, peter, meter of grootouders voor wat ze voor me doen:

b Ik beloof iets wat tot nu toe niet gelukt is (kan ook naar de actualiteit verwijzen):

c Ik wens iemand iets toe:

4 **Slot:** _____

5 **Plaats en datum:** _____

TIJDENS

Schrijf je brief uit aan de hand van de sleutelwoorden.

1 _____

2 _____

3a _____

b _____

c _____

4 _____

5 _____

NA

Klaar? Laat je kladversie nakijken door je juf of meester. De zinnen die niet goed geformuleerd waren, schrijf je opnieuw:

Laat deze zinnen nog eens door je juf of meester nakijken. Zijn ze nu helemaal in orde? Dan mag je je nieuwjaarsbrief overschrijven in het net.

In je taalboek op blz. 58 onderaan vind je sierlijke letters. Die kun je gebruiken wanneer je een nieuw onderdeel van je brief begint.

**LEUKKE
TIP!**

Vraag aan je broer, zus, neef, nicht, mama, papa ... om voor een **klankdecor** te zorgen.

Bijvoorbeeld: 2015 raasde weer voorbij in sneltreinvaart! (→ *iemand bootst het geluid van een trein na*). Of: hapjes en drankjes (→ *iemand stoot 2 glazen zachtjes tegen elkaar*), snoep en koekjes (→ *iemand bijt in een krokant koekje*), allemaal heel lekker, maar nu even graag jullie aandacht (→ *iemand roept: 'Aandacht, aandacht!'*) ...

Les 4: W8ff

Je leert bovenliggende en onderliggende begrippen geven en zoekt synoniemen op in het woordenboek.

Wat is een bovenliggend begrip? Is er ook een onderliggend begrip?

Een **bovenliggend begrip** is een verzamelnaam, bijvoorbeeld: *vogels*.

Duif, arend, koekoek en *mus* zijn **onderliggende begrippen**.

Ze vallen allemaal onder de verzamelnaam *vogels*.

1 Kleur in elke reeks het bovenliggende begrip.

www.wikipedia.be – website – www.youtube.com – pinterest.com – www.bingel.be

lachen – smiley – Huh? – knipoogje – tong uitsteken

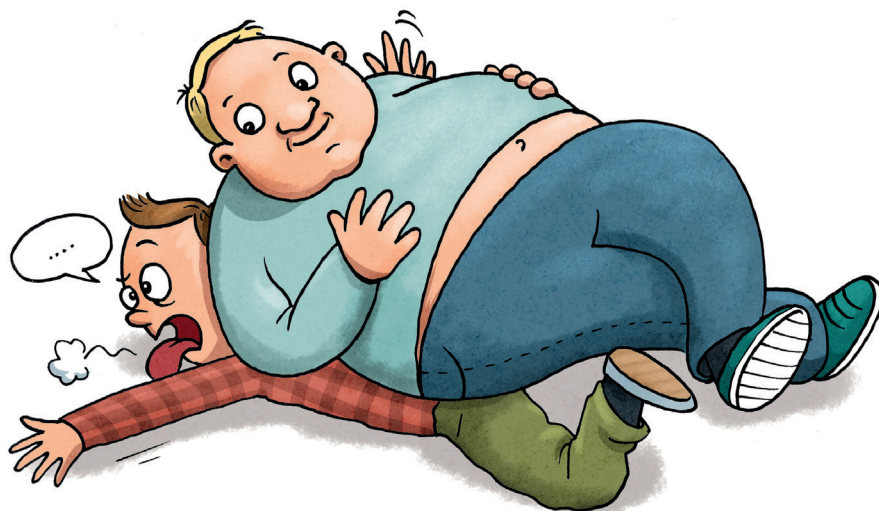
Google — zoekmachine – Msn – Yahoo – Bing

toetsenbord – beeldscherm – muis – hardware – webcam

smartphone – iPhone – Samsung – Nokia – HTC

2 Vul de tabel verder aan.

bovenliggend begrip				snoep
onderliggend begrip			narcis	
		geel		
	Albert II			

- 3** Stel een piramide op met deze begrippen. Bovenaan schrijf je het bovenliggende begrip. De onderliggende begrippen schrijf je eronder. Begrijp je iets niet? Zoek het dan eerst op in het woordenboek of op internet.

dolfijn

reptiel

specht

dier

krokodil

vis

pladijs

vogel

zoogdier

- 4** Vul de tabel aan. Kleur de woorden die zowel onderliggend als bovenliggend zijn.

	fruitsap	wijn	
cola		wit	spuitwater
sprite			plat water
ice-tea		rosé	

Wat zijn synoniemen?

Soms bestaan er meerdere woorden om eenzelfde voorwerp, persoon, handeling ... te omschrijven.

Bv. *Anna loopt naar de woonkamer. Simon rent naar het salon.*

Eigenlijk doen ze allebei hetzelfde.

Woorden die ongeveer hetzelfde betekenen, noemen we **synoniemen**.

Extra info:

- Er zijn synoniemen voor werkwoorden, zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden.
- Woorden hebben een gevoelswaarde. We gebruiken niet om het even wat als synoniem.
Welk synoniem je gebruikt, hangt af van de context, sfeer, situatie, gesprekspartner ...
- Er zijn ook synoniemen die de toestand 'mooier voorstellen'. Dat zijn eufemismen.

Bv. *Gisteren hebben we opa naar zijn laatste rustplaats gebracht.*

= *Gisteren hebben we opa begraven.*

5 Bekijk de webpagina in je taalboek op blz. 59 nog eens. Kun je de onderstreepte woorden vervangen door een synoniem? Gebruik je woordenboek en schrijf het in de tabel.

zelfstandige naamwoorden	
woord van de website	synoniem
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

bijvoeglijke naamwoorden	
woord van de website	synoniem
_____	_____
_____	_____
_____	_____

werkwoorden	
woord van de website	synoniem
_____	_____

Les 5: Doe flink je best, visje

Je ontdekt in een tekst de globale verhaallijn en de zijlijnen, de hoofdpersonages en de belangrijkste gebeurtenissen. Je geeft je mening over het fragment en geeft argumenten.

Scannen

Neem je taalboek op blz. 60 - 61. Je krijgt 60 seconden de tijd om de brief te scannen. Doe daarna je boek weer dicht.

Intensief lezen

Lees de brief aandachtig.

Uit hoeveel alinea's bestaat de brief? _____

Welke alinea's moet jij lezen? _____ en _____

Noteer per alinea een kernzin of kernwoorden:

- alinea 1: _____
- alinea 2: _____
- alinea 3: _____
- alinea 4: _____
- alinea 5: _____
- alinea 6: _____

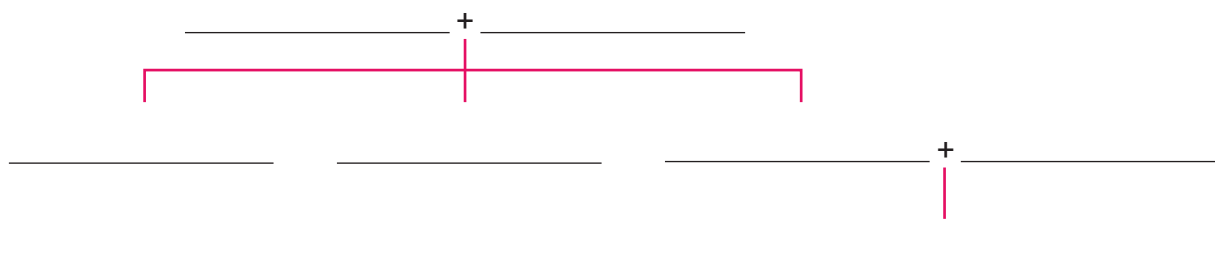
Zoekend lezen of screenen

Ga op zoek naar specifieke informatie over de brief.

screenen
aan een streng onderzoek onderwerpen

1 Waarom schrijft Edward deze brief? Leg uit in je eigen woorden.

2 Stel een stamboom op van Lotte en haar familie.

3 Waarom heeft Edward het vaderschap van Lotte op zich genomen?

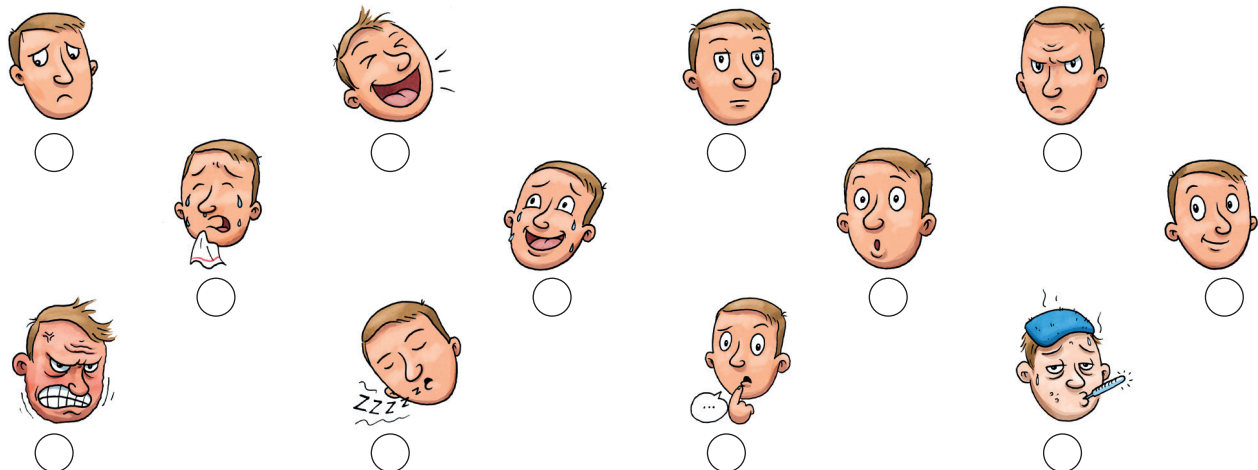
4 Wat vind jij daarvan?

5 Wat bedoelt Edward met: *'Met jou ontdekte ik dat het huis nog veel meer verhalen herbergt dan ik dacht.'*?

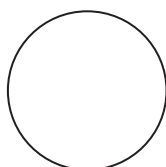
6 Waarom noemt Edward Lotte 'visje'?

7 Wat zou Edward bedoelen met de laatste zin: *'Want het is zoals een van de balkon-filosofen zei: in ons hoofd zit alleen maar slijm dat dient om ons hart te koelen.'*?

8 Welke gevoelens heb jij als je deze brief leest? Je mag meerdere bolletjes kleuren.

9 Teken één van de gezichten over en noteer waarom je dat gezicht hebt aangeduid.

10 Lees het artikel en beantwoord de vragen.

Zwart op wit: bedrijven screenen sollicitanten op Facebook

Facebook is erg populair. Bedrijven die nieuwe werknemers zoeken, gebruiken het om hun **sollicitanten** te screenen. Met die screening hopen Amerikaanse bedrijven meer te weten te komen over de levensstijl van de kandidaat. Ze checken of de sollicitant ooit **schunnig** en misplaatste

commentaar geschreven heeft. Ook bekijkt men of er geen ongepaste foto's, video's of informatie op het profiel staan.

- **de sollicitant**
iemand die solliciteert voor een job
- **schunnig**
grof

In je taalboek op blz. 62 - 63 zie je het profiel van vier sollicitanten. Wie zou jij als werkgever op sollicitatiegesprek laten komen? Leg uit waarom.

Wie zou je zeker niet op gesprek laten komen? Leg uit waarom.

Wat vind jij ervan dat werkgevers het facebookprofiel van hun sollicitanten screenen op zoek naar informatie?

Les 6: De Snuggie

- Je stelt vragen om meer informatie te krijgen over een product.
- Je geeft je mening en vraagt naar de mening van anderen.

- 1 Voor je je gadget kunt promoten, moet je het product op-en-top kennen.
Stel daarom een gegevensfiche op.
Het is belangrijk dat je alle vragen beantwoordt.

Zijn er nog dingen die je over je gadget wilt vertellen? Noteer ze bij 'extra vragen'.

Misschien kunnen deze vragen je inspireren:

- *Hoeveel maten zijn er beschikbaar?*
- *Welke kleuren zijn er beschikbaar?*
- *Van welk materiaal is je gadget gemaakt?*
- *Hoe moet je het gadget reinigen?*
- *Krijg je iets extra als je snel bestelt?*

het gadget

een hebbeding, een artikel dat nieuw en slim ontworpen is

promoten

reclame maken voor

Maak hier een tekening van je gadget.

Naam? _____

Hoe en wanneer te gebruiken? _____

Voordelen? _____

Prijs? _____

Hoe bestellen? _____

Promotie? _____

Extra vragen:

2 Verdeel nu de taken.

Leerling 1 is de verkoper. Hij/zij begint enthousiast te vertellen over het gadget.
Leerling 2 doet alsof hij/zij het product niet kent. Hij/zij stelt allerlei vragen.

Schrijf hieronder vijf vragen die leerling 2 kan stellen. Het geheel moet grappig en leuk zijn, dus je mag overdrijven!

Let op: de promotie en het stellen van de vragen mag maar 1 minuut duren. Veel plezier!

- 1 _____ ?
- 2 _____ ?
- 3 _____ ?
- 4 _____ ?
- 5 _____ ?

3 Koop je het of koop je het niet? Zet een kruisje.

	ja	nee
gadget 1: _____		
gadget 2: _____		
gadget 3: _____		
gadget 4: _____		
gadget 5: _____		
gadget 6: _____		
gadget 7: _____		
gadget 8: _____		
gadget 9: _____		
gadget 10: _____		
gadget 11: _____		
gadget 12: _____		

4 Welk gadget zou je zeker willen kopen? Leg uit waarom.

Les 7: De Kotmadam

Je vormt zelf samenstellingen en afleidingen van grondwoorden. Je leidt het grondwoord af van samenstellingen en afleidingen.

1 Noteer van elke samenstelling beide grondwoorden en schrijf er het juiste cijfer voor:

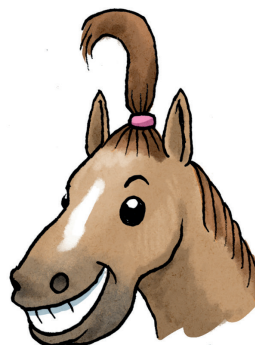
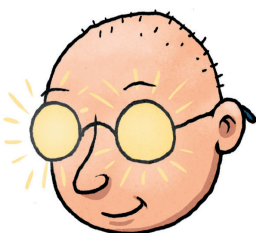
- 1 voor samenstellingen met zelfstandige naamwoorden;
- 2 voor samenstellingen met als eerste deel een bijvoeglijk naamwoord;
- 3 voor samenstellingen met anderstalige delen;
- 4 voor samenstellingen met een afkorting.

Neem er eventueel de taalweter in je taalboek op blz. 66 bij.

☐	ledscherm	_____ en _____
☐	beeldkwaliteit	_____ en _____
☐	mp3-speler	_____ en _____
☐	geheugenkaart	_____ en _____
☐	breedband	_____ en _____
☐	webshop	_____ en _____
☐	frisdrank	_____ en _____
☐	snelweg	_____ en _____
☐	dvd-hoes	_____ en _____
☐	flatscreentelevisie	_____ en _____
☐	lowbudgetfilm	_____ en _____

2 Schrijf naast deze woorden of het een samenstelling (S) of een afleiding (A) is.

netwerk	☐
opslagcapaciteit	☐
hd-film	☐
beoordeling	☐
USB-poort	☐
beschikbaarheid	☐

3 Welke afleiding zoeken we?

Gebruik elk voorvoegsel één keer: *on-, ex-, ab-, ge-, non-*

niet normaal _____

vroegere vrouw _____

verzameling bergen _____

geen fictie _____

niet mogelijk _____

* Bedenk nu zelf het voorvoegsel. Onderstreep het.

erg modern _____

niet wettelijk _____

heel dom _____

wie vroeger gerookt heeft _____

opnieuw bouwen _____

4 Welke afleiding zoeken we?

Gebruik elk achtervoegsel één keer: *-loos, -aar, -in, -heid, -isch*

zonder hoop _____

iemand die tovert _____

vrouwelijke boer _____

van België _____

iets wat heel zeldzaam is _____

* Bedenk nu zelf het achtervoegsel. Onderstreep het.

inwoner van een dorp _____

geen dak boven je hoofd _____

vrouwelijke kassier _____

iemand die slim is _____

met veel smaak _____

5 Welke afleiding zoeken we? Voeg nu een voor- én achtervoegsel toe.

Kies uit deze voorvoegsels: *wan-, ver-, on-*

Kies uit deze achtervoegsels: *-ig, -ing, -lijk*

zonder einde _____

zonder veel orde _____

wat je krijgt om de pijn niet te voelen bij de tandarts _____

⚠ Bedenk nu zelf het voor- en achtervoegsel. Onderstreep ze.

wat je niet kunt aanvaarden _____

zonder te bewegen _____

6 Werk per twee.

a Maak zo veel mogelijk afleidingen en samenstellingen met de woorden *trouw*, *einde* en *geest*.

mail	trouw	einde	geest
<i>mailadres</i>			
<i>mailbox</i>			
<i>haatmail</i>			
<i>mailing</i>			

b Schrijf de woorden van oefening a in de juiste kolom.

samenstelling	afleiding		
	afleiding met voorvoegsel	afleiding met achtervoegsel	afleiding met voorvoegsel en achtervoegsel
<i>mailadres</i>		<i>mailing</i>	
<i>mailbox</i>			
<i>haatmail</i>			

7 Bekijk de kolommen met afleidingen. Onderstreep alle voor- en achtervoegsels.

Welke voorvoegsels heb je het meest gebruikt? _____

Welke achtervoegsels heb je het meest gebruikt? _____

8 Vul een voor- of achtervoegsel in op de lijntjes. Noteer de betekenis van het nieuwe woord.

_____ fout _____ = _____

_____ vader _____ = _____

_____ spannen _____ = _____

_____ avontuur _____ = _____

_____ leggen _____ = _____

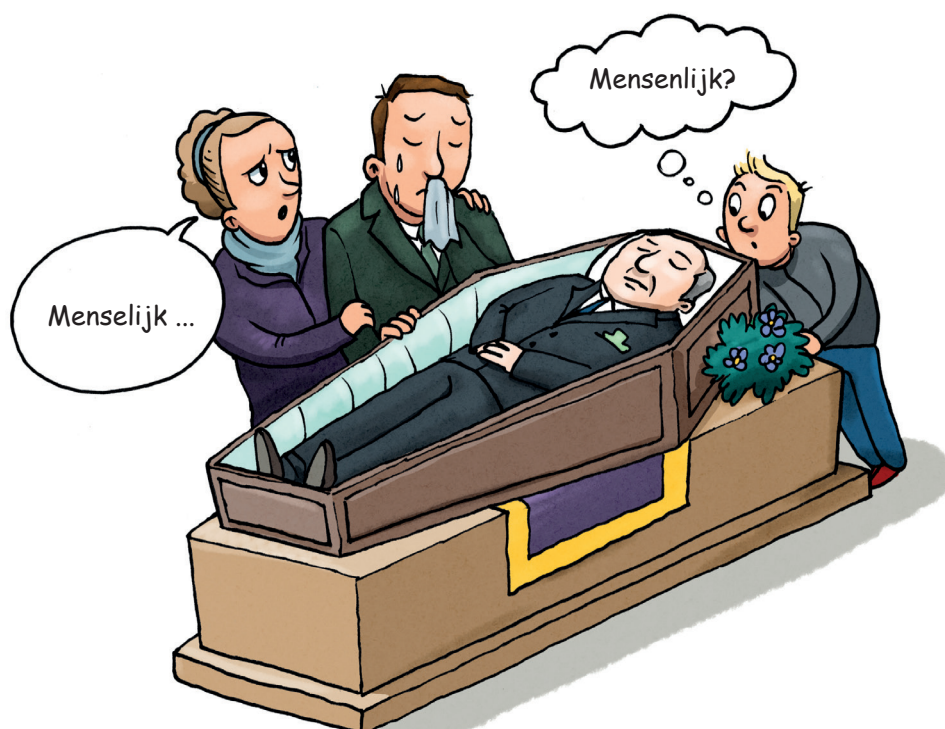
_____ natuur _____ = _____

Wat kun je besluiten als je de betekenis van het grondwoord en die van de afleiding vergelijkt?

9 Wat is het verschil tussen deze twee woorden? Leg uit.

menselijk – mensenlijk

Les 8: In badpak op facebook!

Je leert sleutelwoorden uit een tekst halen en in een schema plaatsen.

de privacy

- persoonlijke vrijheid en het recht om geen last te hebben van andere mensen

1 Privacyquiz: hoe voorzichtig ben jij op internet of met jouw smartphone?

1 Je speelt een spelletje op internet samen met een vriend(in) die je pas hebt leren kennen. Je gaat even iets halen om te drinken. Je vriend(in) vraagt of hij/zij even je inloggegevens mag hebben zodat hij/zij kan zien wat je score is. Wat zeg je?

- a Nee, natuurlijk niet, die gegevens zijn alleen voor mij.
- b Ja, waarom niet?
- c Ja, maar dan wil ik ook jouw gegevens.
- d Ja, als ik terug ben.

2 Je kunt met je eigen draadloos netwerk niet op internet. Je ziet dat je buur ook draadloos internet heeft en je probeert enkele wachtwoorden. Het lukt. Wat doe je?

- a Ik ga op internet, hij moet maar een beter wachtwoord kiezen.
- b Ik ga mijn buurman zeggen dat hij zijn netwerk beter moet beveiligen.
- c Ik vertel iedereen wat het wachtwoord van mijn buur is.
- d Ik internet niet meer via dit netwerk, dat is niet eerlijk.

3 Je tante heeft een nieuwe smartphone en jij krijgt haar oude. Jij wilt graag chatten, maar als je het programma downloadt, krijg je de vraag of de mobiele chatbox je locatiegegevens mag gebruiken. Wat doe je?

- a Ik toets 'nee' in, niemand hoeft te weten waar ik ben als ik chat.
- b Ik toets 'ja' in, want het maakt me allemaal niet veel uit.
- c Ik doe het programma meteen weer dicht, want hier begrijp ik niet veel van.
- d Ik toets 'ja' in, want dan kan ik ook zien waar de anderen zich bevinden.

4 Tijdens het chatten begint iemand die je niet kent jou opeens uit te schelden. Wat doe je?

- a Ik scheld terug.
- b Ik doe niets en klik het weg. De volgende keer vraag ik hulp aan mijn ouders.
- c Ik geef de naam door van diegene die me uitschold aan al mijn vrienden.
- d Ik roep meteen mijn ouders en leerkrachten erbij. Zij weten wel wat te doen.

5 Tijdens de sneeuwklas worden er foto's gemaakt van een leerling die valt. Wat doe jij?

- a Ik maak ook foto's, het is toch grappig.
- b Ik heb er niets mee te maken en ga ergens anders staan.
- c Ik maak ook foto's en stuur die door naar andere klasgenoten.
- d Ik maak ook foto's en zet die op een valse Facebookpagina die ik van die klasgenoot heb gemaakt.

juiste antwoorden: 1a/2b/3a/4b/5b

- 2 Geef antwoord op de vragen. In elke alinea vind je één of meerdere tips terug om op een goede manier je weg te vinden op internet.

Alinea 3

Het drietal gaat aan de slag. Lucas-Romeo leert oma dat ze op het icoontje van het internet moet klikken.

“Zo ver was ik al”, zegt Jozefien.

Hij vertelt dat Google een zoekmachine is. Samen met Lucas-Romeo zoekt oma waar je kunt karten. Ze doet er alles aan om in beweging te blijven: ze gaat skiën en zwemmen, doet dagelijks haar boodschappen met de moto en ze gaat op uitstap met haar beste vriendinnen Julia en Jeanie.

“Nu gaan we een profiel aanmaken”, stelt Lucas-Romeo voor.

“Wat is er mis met mijn profiel?” Oma kijkt in de spiegel die tegen de muur hangt. “Voor mijn leeftijd mag ik er nog best zijn.”

Lucas-Romeo bedoelt natuurlijk een facebookprofiel.

“Wat doe je nu allemaal?”, vraagt oma. “Het gaat plots wel erg snel.”

“Ik heb enkele links aangeklikt”, legt Lucas-Romeo uit.

“Kun je ook rechts aanklikken?”, vraagt oma.

Lucas-Romeo en Jessy proesten het uit. Oma wordt rood en een beetje boos.

“Jullie doen alles digitaal, zelfs tv kijken, maar voor mij is al dat computergedoe nieuw.”

“Sorry, oma.”

Oma kiest een wachtwoord. Eerst wil ze haar geboortedatum nemen, maar dat raden haar kleinkinderen haar af. Dat is een van de eerste wachtwoorden die hackers uitproberen.

“Wat hebben houthakkers met mijn wachtwoord te maken?”, wil oma weten.

Jessy legt uit dat hackers computermisdadigers zijn. Ze maken misbruik van je gegevens om bijvoorbeeld dingen te kopen. Ze kunnen zelfs jouw computer stukmaken.

Met de camera van haar laptop nemen ze een foto en plaatsen die op de facebookpagina.

Oma tikt haar hobby's en nog enkele onschuldige gegevens in.

Plots verschijnt er een pop-up op het scherm.

“Kijk,” zegt oma, “ik ben de honderdduizendste bezoeker. Ik heb een miljoen gewonnen. Die computer is een echte geluksbrenger.”

Ze geeft Lucas-Romeo en Jessy een natte zoen, zo eentje die luid klinkt en waaraan Lucas-Romeo een hekel heeft. Gelukkig kon hij nog net het bosje stugge haren ontwijken dat weelderig uit een zwarte puist prijkt.

“Niet op klikken, oma! Dat is bedrog.” Lucas-Romeo legt uit dat je allerlei gegevens moet invullen, soms zelfs je bankrekeningnummer. Die mag je uiteraard nooit geven, men zou er zeker misbruik van maken.

Zoek de woorden op in de tekst of in een woordenboek en noteer een goede verklaring.

- icoon: _____
- profiel: _____
- links: _____
- digitaal: _____
- hackers: _____
- pop-up: _____

TIP 1

**Gebruik nooit je geboortedatum
als wachtwoord.**

Onderstreep in de tekst de zinnen waarin het over tip 1 gaat.

Kijk in de tekst naar de groene zinnen. **Formuleer** een goede tip:

formuleren

onder woorden brengen

TIP 2

Alinea 5

Die woensdagnamiddag vliegt de tijd voorbij. Jessy leert oma knippen en plakken. Ze legde geduldig uit dat je daar geen schaar of lijm voor nodig hebt. Het drietal kijkt verbaasd op wanneer de bel om 5 uur gaat. Papa staat voor de deur. Een cola hebben ze al wel gehad, maar de Brusselse wafels van Julia zijn ze helemaal vergeten. Jessy en Lucas-Romeo rennen naar Julia die aan de overkant van de straat woont: "Zijn onze wafels al klaar?" Ja hoor, de Brusselse wafels met poedersuiker en een hoop slagroom staan op tafel te dampen. Jessy en Lucas-Romeo eten hun buikje rond. Zelig gewoon. Ondertussen feliciteert papa zijn moeder met de aankoop van haar laptop. "Komen jullie langs in het weekend?", vraagt oma. "Dat zeg ik niet," knipoogt papa, "ik zal het wel mailen. Dan ben jij verplicht om dagelijks je mails te lezen." "Let wel op voor virussen!", waarschuwt papa voor hij de woonkamer verlaat. "Ik ben niet ziek, vorige week is de dokter nog langs geweest en die heeft me zo gezond als een vis verklaard." Papa buigt zich even over oma's computer. "Het eerste jaar hoef je je geen zorgen te maken. Er staat een virusscan op je laptop geïnstalleerd. Volgend jaar regel ik dat wel even."

Formuleer zelf tip 3. Onderstreep eerst in de tekst waarover de tip gaat.

TIP 3

Alinea 6

Door de vele hobby's van de kinderen is het niet gelukt om tijdens het weekend af te spreken. Maar op woensdagnamiddag zijn ze weer van de partij. Ze zijn nog maar net binnen of de gsm van oma gaat af. Een hip muziekje weerklinkt, Jozefien houdt van Dubstep. Ze gaat naar de keuken om het gesprek af te handelen. Wanneer oma weer in de woonkamer is, vraagt Lucas-Romeo waar oma dat muziekje gehaald heeft. **Ze heeft dat van het internet gedownload.** **"Dat mag je nooit doen," waarschuwt Lucas-Romeo haar,** "veel kans dat je bent ingeschreven op een abonnementsdienst. Sturen ze je niet vaak sms'jes?" Dat moet Jozefien bevestigen. "Maar dat is geen probleem, want ik heb 1 000 sms'jes gratis gekregen." "Dat kan best zijn, maar de sms'jes die de abonnementsdienst verstuurt, moet jij betalen." "Als het zo zit, dan zeg ik dat abonnement vlug op. Ik zal ze een sms'je sturen." "Dat gaat niet", zegt Lucas-Romeo. "Een mailtje dan?" Lucas-Romeo schudt weer het hoofd. "Het kan alleen met een aangetekende zending." "Hoe ouderwets," zucht oma, "nu heb ik een computer met alles erop en eraan en dan moet ik een aangetekende zending sturen."

Formuleer tip 4. Kijk naar de groene tekst.

TIP 4

Waarom mag je dat niet doen?

Wat kan er gebeuren als je dat doet?

Wat moet je dan wel doen?

Alinea 7

Lucas-Romeo wil zijn leerling ook aanmoedigen. Hij vindt het wel knap dat oma erin geslaagd is om bestanden van het internet te downloaden. "En kijk maar eens hoeveel facebookvrienden ik al heb", zegt oma trots. Lucas-Romeo en Jessy schrikken zich een hoedje wanneer ze oma's profielfoto zien. Ze staat er wel heel uitdagend bij: handen in de lucht en gekleed in ... haar badpak en een felroze badmuts! De voorzitter van de vrouwengilde heeft die gemaakt. Al haar vriendinnen vonden het trouwens een mooie foto. Ze staat er goed op en ze mag er toch nog best zijn. Bovendien krijgt ze veel meer vriendschapsverzoeken sinds die foto erop staat.

Dat willen Lucas-Romeo en Jessy best geloven. “Wie weet hoeveel mensen hebben die foto al doorgestuurd?”, vraagt Jessy zich hardop af.
 “Mag dat dan zomaar?”, vraagt oma verwonderd.
 Lucas-Romeo legt uit dat op het internet wel regels gelden, maar dat er vaak niet opgetreden wordt wanneer mensen die afspraken niet volgen. Het is ook niet makkelijk om de mensen die achter een IP-adres schuilgaan te vinden. De politie treedt wel op wanneer er sprake is van een ernstig misdrijf.
 “Ik begrijp het,” zegt oma langzaam, “ik zal die foto er afhalen en weer vervangen door de oude.” Maar in zichzelf denkt ze: “Ik laat die foto er lekker opstaan, hij is toch zo leuk.”
 “Dan nog kunnen handige computeraars die terugvinden”, legt Lucas-Romeo uit. “Alles wat ooit op het world wide web heeft gestaan, is nog terug te vinden.”
 “Dat wist ik niet”, fluistert oma. Stilaan begint oma genoeg te krijgen van al die waarschuwingen. Zo is de pret er wel snel af.

Welke tip zou jij Jozefien geven als je haar foto bekijkt?

TIP 5

Als je een foto post op internet, kan dat nare gevolgen hebben. Welke?

Hoe wordt ‘world wide web’ afgekort? _____

Wanneer wordt dat gebruikt? _____

Alinea 8

Er staan Lucas-Romeo en Jessy die namiddag nog meer verrassingen te wachten. Oma heeft zowaar haar gsm-nummer op haar facebookprofiel gezet.
 Op dat moment klinkt Dubstep weer door de woonkamer.
 “Oma, je moet onmiddellijk je gsm-nummer van het internet halen”, zegt Lucas-Romeo streng nadat oma haar gsm afgelegd heeft. “Geen wonder dat je voortdurend gebeld wordt.”
 “Ik vind het helemaal niet erg dat ik zoveel gebeld word. Ik leid een heel ander leven sinds ik een laptop met internet heb.”
 Lucas-Romeo en Jessy schrikken wanneer ze vaststellen dat oma al bijna tweehonderd vrienden heeft. Tweehonderd vrienden op een week tijd.
 “Maar je kent al die mensen toch niet echt”, zegt Jessy.
 “Ik ken ze al een week en ik weet heel wat van hen. Jos Sacoche lust graag bloemkool met worst. Sam Tamtam kijkt elke dag naar Thuis. En hier, Marc de Stijve Hark supportert voor Club Brugge.”
 “Is het je nog niet opgevallen dat die heren hun echte naam niet opgegeven hebben?”, vraagt Lucas-Romeo.

Oma moet wel toegeven dat ze eigenaardige namen hebben.
 “Zij willen natuurlijk niet dat je hun ware identiteit kent”, legt Lucas-Romeo uit.
 “Iedereen kan eender welk profiel aanmaken”, voegt Jessy nog toe. “Als je een profiel wilt maken van Lady Gaga of Beyoncé, dan gaat dat.”
 Oma is even stil. “Mijn afspraakje met Vincent Cement kan ik dan maar beter afzeggen, zeker?”
 Jessy gelooft haar oren niet. Haar oma die afsprekt met een wildvreemde man. Ze vraagt waar en wanneer oma heeft afgesproken.
 “Morgen om tien uur, aan de kerk. We trekken er dan voor een gezellig dagje op uit.”
 Jessy begrijpt haar oma niet. Ze wist wel dat ze geen gewone oma was, maar dit had ze niet verwacht.
 “Ik wilde zo vlug mogelijk veel vrienden,” mompelt oma, “anders lijkt het wel of je er niet bij hoort.”
 Oma krijgt nog een goede raad van haar kleinkinderen: “Word alleen vriend met mensen die je ook offline kent.”
 De lijdensweg van oma is nog niet voorbij. Lucas-Romeo leest op haar profiel dat oma elke donderdagmorgen naar de markt gaat.
 “Dat is toch niet gelogen?”
 “Nee,” zegt Lucas-Romeo, “maar zo weet iedereen dat jij donderdagmorgen niet thuis bent. Je zet daarmee de deur wagenwijd open voor dieven.”
 “Daar had ik niet bij stilgestaan”, zegt oma.

In deze alinea vind je drie tips terug. Kun jij ze vinden?

TIP 6

TIP 7

TIP 8

Waarom mag je je telefoonnummer niet op internet plaatsen?

Waarom verzinnen sommige mensen andere namen op internet?

- 3** Vul het schema aan met informatie die je gevonden hebt in de tekst.
Gebruik alleen sleutelwoorden.

internet

**Dit doe je
NIET:**

- wachtwoord = _____
- zomaar op een _____ klikken
- muziek _____
- _____ foto's
- _____
- schrijven wanneer je _____

**Dit doe je
WEL:**

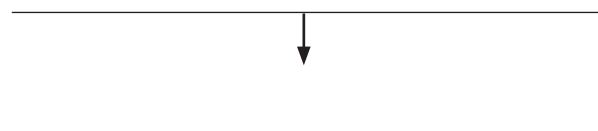
- een _____ gebruiken
- vrienden online = vrienden _____

OORZAAK

GEVOLG

muziek downloaden
= _____

OORZAAK

GEVOLG

- 1 _____
- 2 Eens op het net, altijd op het net!
(www = _____)

OORZAAK

GEVOLG

Vreemde mensen met minder goede bedoelingen bellen je op.

TIP!

**Er zijn altijd mensen die
het internet misbruiken.
Wees daarvoor op je hoede!**